

ПРАВО

УДК 343.359.3
JEL K19; K42

Гордійчук М.В.⁷¹

*Житомирський національний агроекологічний університет
(Житомир, Україна)*

<https://orcid.org/0000-0002-5930-4522>

**ПЕРСПЕКТИВИ ВДОСКОНАЛЕННЯ ЗАКОНОДАВСТВА ЩОДО
ВСТАНОВЛЕННЯ АДМІНІСТРАТИВНОЇ ВІДПОВІДАЛЬНОСТІ ЗА НЕЗАКОННЕ
ПЕРЕМІЩЕННЯ ТОВАРІВ ЧЕРЕЗ МИТНИЙ КОРДОН**

У статті аналізується законодавство щодо встановлення відповідальності за незаконне переміщення товарів через митний кордон України. Визначено існуючі проблеми законодавства, що встановлює адміністративну відповідальність за незаконне переміщення товарів через митний кордон. Обґрунтовано та сформульовано пропозиції до законодавства для розв'язання цих проблем. Запропоновано викласти статті 482 та 483 Митного кодексу України в нових редакціях, запропоновано доповнити Кримінальний кодекс України новою статтею 201–1 «Товарна контрабанда».

Ключові слова: контрабанда, товарна контрабанда, адміністративна контрабанда, незаконне переміщення товарів, кордон.

**ПЕРСПЕКТИВЫ СОВЕРШЕНСТВОВАНИЯ ЗАКОНОДАТЕЛЬСТВА
ОТНОСИТЕЛЬНО УСТАНОВЛЕНИЯ АДМИНИСТРАТИВНОЙ
ОТВЕТСТВЕННОСТИ ЗА НЕЗАКОННОЕ ПЕРЕМЕЩЕНИЕ ТОВАРОВ ЧЕРЕЗ
ТАМОЖЕННУЮ ГРАНИЦУ**

Статья посвящена анализу законодательства относительно установления ответственности за незаконное перемещение товаров через таможенную границу Украины. Определены существующие проблемы законодательства, устанавливающего административную ответственность за незаконное перемещение товаров через таможенную границу. Обоснованы и сформулированы предложения для решения этих проблем. Предложено изложить статьи 482 и 483 Таможенного кодекса Украины в новых редакциях, предложено дополнить Уголовный кодекс Украины новой статьей 201–1 «Товарная контрабанда».

Ключевые слова: контрабанда, товарная контрабанда, административная контрабанда, незаконное перемещение товаров, граница.

**PROSPECTS FOR IMPROVEMENT OF THE LEGISLATION ESTABLISHING
ADMINISTRATIVE RESPONSIBILITY FOR THE ILLEGAL MOVEMENT OF
GOODS THROUGH THE CUSTOMS BORDER**

The article is devoted to the analysis of legislation that establishes liability for the illegal movement of goods across the customs border of Ukraine. The existing problems of legislation establishing administrative responsibility for the illegal movement of goods across the customs

⁷¹ *Гордійчук Марія Вікторівна, кандидат юридичних наук, старший викладач кафедри правознавства факультету екології і права, Житомирський національний агроекологічний університет (Житомир, Україна)*

border are identified. The proposals aimed at their solution are substantiated and formulated. It is proposed to state articles 482 and 483 of the Customs Code of Ukraine in new versions, it is proposed to supplement the Criminal Code of Ukraine with a new article 201-1 «Commodity smuggling».

Keywords: smuggling, commodity smuggling, administrative smuggling, illegal movement of goods, border.

Актуальність проблеми. Нині в Україні відшукуються дієві механізми боротьби з незаконним переміщенням товарів через митний кордон. Одним зі способів підвищення ефективності цієї боротьби є вплив адміністративної відповідальності на безпосередніх учасників переміщення товарів через митний кордон, спрямований на запобігання та профілактику незаконного переміщення товарів завдяки формуванню установки на правомірне дотримання митних правил. Обумовлено це тим, що особи, які перетинають митний кордон України, усвідомлюючи наслідки порушень статей 482 та 483 Митного кодексу України у вигляді адміністративної відповідальності для них особисто, прагнуть діяти правомірно, що зрештою повинно привести до зростання ступеня їхньої відповідальності.

Постановка мети. Мета статті: на підставі аналізу сучасного законодавства визначити необхідні шляхи його вдосконалення щодо встановлення відповідальності за незаконне переміщення товарів через митний кордон.

Результати дослідження. З моменту отримання країною незалежності ми можемо відмітити тенденцію, спрямовану на посилення заходів адміністративної відповідальності, які застосовуються до порушників митних правил. Підвищуються розміри штрафів, до відповідальності за незаконне переміщення товарів притягується все більша кількість осіб, які перетинають митний кордон України. Зростає кількість правопорушень, тією чи іншою мірою пов'язаних із незаконним переміщенням товарів через митний кордон. Зазначимо, що здебільшого посилення адміністративної відповідальності за незаконне переміщення товарів через митний кордон було пов'язане з декриміналізацією товарної контрабанди. Одними з основних причин потреби декриміналізації були успішний європейський досвід і необхідність його використання Україною для засвідчення свого інтеграційного прагнення в ЄС, а також неефективність кримінальної відповідальності за вчинення товарної контрабанди. Як свідчить статистика, 2009 року щодо контрабанди товарів було порушено кримінальних справ⁷² на 445 млн грн, стягнуто до бюджету – 1,5 млн грн. 2010 року при порушеннях на 695 млн грн кримінальних справ скарбниця отримала лише 1,4 млн грн. У ДМС України підраховали, що впродовж років до бюджету стягували не більше 0,3% від суми затриманих товарів [1]. Ці причини, на нашу думку, ще 2011–2012 роками викликали в багатьох сумніви щодо ідеальності аргументації необхідності декриміналізації товарної контрабанди, а нині видаються просто необдуманими. Пояснимо власну позицію. Незважаючи на те, що товарна контрабанда була декриміналізована і штрафи за незаконне переміщення товарів через митний кордон були збільшені, їх добровільна сплата все ще перебуває на мінімальному рівні. 2012 року з 67,389 млн грн нарахованих штрафів було добровільно сплачено лише 615 тис. грн., тобто 0,9%; 2013 року зі 127,620 млн грн – 1,124 млн. грн (0,88%); 2014-го зі 127,219 млн грн – 797 тис. грн (0,62%); 2015 року з 815,630 млн грн – 2,323 млн грн (0,28%); 2016-го з 344,762 млн грн – 2,734 млн грн (0,79%); 2017-го з 1,359 млрд грн – 3,05 млн грн (0,22%). З урахування девальвації гривні, у доларовому еквіваленті, суми сплачених штрафів навіть зменшили. Крім того, зарубіжний досвід свідчить, що товарна контрабанда в багатьох європейських країнах є кримінально караним діянням. В Ірландії за контрабанду

⁷²За часів дії Кримінально-процесуального кодексу України від 28.12.1960 р. №1001–05 застосовувалося словосполучення «кримінальна справа». Після ухвалення Кримінального процесуального кодексу України від 13.04.2012 р. №4651–17 словосполучення «кримінальна справа» було замінено на «кримінальне провадження».

позбавляють волі на строк від 1 до 5 років, а в Англії – до 7 років. В Угорщині кримінальна відповідальність настає за переміщення 15 блоків сигарет (від 1 до 9 років). За товарну контрабанду в таких країнах, як Німеччина, Франція, Італії, Чехія, Литва та ін. також передбачена кримінальна відповідальність. Отже, ми вважаємо, що декриміналізація товарної контрабанди від самого початку була заснована на помилкових і неправильних посилах, що на практиці в сукупності закономірно призвело до негативних ефектів від її введення.

Зрештою посилення заходів адміністративної відповідальності за незаконне переміщення товарів через митний кордон не приводить до очікуваних результатів у вигляді зниження незаконного товаропотоку через кордон України. Ключова мета адміністративного покарання – загальна і приватна превенція порушень – не досягається через різноманітні причини, у зв'язку з чим ми вважаємо, що розв'язання даної проблеми криється не лише в поверненні кримінальної відповідальності за товарну контрабанду, але й у диференціації заходів адміністративної відповідальності за незаконне переміщення товарів через митний кордон.

Диференціацію визначають як градацію, поділ відповідальності, унаслідок яких законодавцем встановлюються різні правові наслідки залежно від ступеня суспільної небезпеки правопорушення та особи винного. Найчастіше диференціація покарань застосовується щодо заходів кримінальної відповідальності, однак слід зазначити її наявність і в адміністративній відповідальності. Диференціація заходів правообмеження на стадії законотворчості та їхня індивідуалізація в процесі правозастосування дозволяють реалізувати принципи справедливості та пропорційності адміністративної відповідальності, підвищити ефективність превенції порушень, оскільки існуючі покарання не дають належного попереджувального ефекту [5, с. 82].

Так, основним видом покарання за незаконне переміщення товарів через митний кордон є штраф, конфіскація цих товарів і транспортних засобів, що використовувалися для переміщення товарів. Запиномось, передусім, на штрафних санкціях.

За переміщення або дії, спрямовані на переміщення товарів, транспортних засобів комерційного призначення через митний кордон України поза митним контролем, тобто поза місцем розташування органу доходів і зборів або поза робочим часом, установленим для нього, і без виконання митних формальностей, або з незаконним звільненням від митного контролю внаслідок зловживання службовим становищем посадовими особами органу доходів і зборів тягнуть за собою накладення штрафу в розмірі 100% вартості товарів (ч. 1 ст. 482 МК України). Аналогічний штраф передбачений за переміщення або дії, спрямовані на переміщення товарів через митний кордон України з приховуванням від митного контролю, тобто з використанням спеціально виготовлених сховищ (тайників) та інших засобів або способів, що утруднюють виявлення таких товарів, або шляхом надання одним товарам вигляду інших, або з поданням органу доходів і зборів як підстави для переміщення товарів підроблених документів чи документів, одержаних незаконним шляхом, або таких, що містять неправдиві відомості щодо найменування товарів, їх ваги (з урахуванням допустимих втрат за належних умов зберігання і транспортування) або кількості, країни походження, відправника та/або одержувача, кількості вантажних місць, їх маркування та номерів, неправдиві відомості, необхідні для визначення коду товару згідно з УКТ ЗЕД та його митної вартості (ч. 1 ст. 483 МК України). За всі вище перелічені дії вчинені повторно, протягом року, накладається штраф у подвійному розмірі від вартості товару (ч. 2 ст. 482 та ч. 2 ст. 483 МК України). Звідси випливає, що законодавець визначив фіксований розмір адміністративного штрафу за незаконне переміщення товарів через митний кордон, чим було проігноровано принцип закону про індивідуалізацію покарання.

Історично питання про спосіб обчислення штрафу завжди залишалося дискусійним. Дослідники зазначали, що штраф є покаранням, яке має всі характеристики правомірного покарання. Будучи вкрай індивідуальним, грошове стягнення може бути співвимірним

різним проявам особистого статку злочинця. Будучи доцільним стосовно злочинця, обмежуючи його в користуванні благами майна, воно може бути доцільним і щодо держави, не кажучи вже про те, що грошове стягнення не вимагає з боку держави ніяких витрат. Єдиним істотним недоліком штрафу визнавали те, що він не повністю рівномірний стосовно багатих і бідних осіб, оскільки величина грошового стягнення визначалась або в твердій сумі (при санкції абсолютно визначеній та відносно визначеній), або цифрами, що відповідали кратному розміру заподіяної шкоди [6].

Вважаємо, що встановлення майнового стану правопорушника повинно бути важливим складником застосування покарань за незаконне переміщення товарів через митний кордон. Встановлення фактичного майнового і матеріального становища особи, яка притягається до відповідальності, значно підвищить ефективність адміністративного штрафу. Для більшості осіб, які несуть відповідальність за незаконне переміщення товарів через митний кордон, оплата штрафу часто є непосильною, оскільки вони йдуть на порушення митних правил у зв'язку зі своїм складним фінансовим становищем. У багатьох випадках ці порушники є найнятими виконавцями, тобто перевозять товар через кордон України за певну суму, і не входять до злочинних організацій чи організованих груп. Для тих же, хто перебуває в злочинних організаціях або організованих групах, оплатити штраф не складно.

При цьому встановлення майнового стану правопорушника буде доцільним лише в тому випадку, якщо в ст. 482 і 483 МК України буде зазначена можливість встановлення штрафу від задекларованого доходу фізичної особи, оскільки сучасні санкції містять вказівку лише на фіксований штраф, що заважає реалізувати принцип індивідуалізації покарання на практиці. У сучасному формулюванні в зазначених статтях повинна бути виключена можливість призначення штрафу у вигляді суми, яку можна обчислити з кратного розміру заподіяної шкоди.

Нині наша країна характеризується високим рівнем розшарування населення за рівнем добробуту, який за останні роки лише погіршився. Проведення на території країни операції об'єднаних сил, втрата частини території, розрив усталених економічних зв'язків із сусідніми країнами, девальвація національної валюти знижують добробут громадян, зменшують прошарок середнього класу в країні. Сам стан сучасного українського суспільства вказує на те, що застосування диференційованої системи покарань принесло б кращі результати. Існуючий підхід до санкцій ст. 482 та 483 МК України не здатний здійснювати превентивний вплив на людей, не сприяє він і поповненню бюджету країни. Такий підхід уже довів свою неспроможність, кількість добровільно сплачених штрафів перебуває на мінімально можливому рівні і становить менше 1% нарахованих штрафів. Ця обставина актуалізує необхідність якісної зміни в механізмі притягнення до адміністративної відповідальності за незаконне переміщення товарів через митний кордон [11, с. 182].

Диференціація штрафів залежно від задекларованих доходів фізичної особи змусить заможних порушників платити в рази більше і буде ефективнішою від тієї системи нарахування штрафів, яка практикується зараз. Крім того, цей підхід до нарахування штрафів повністю відповідає європейському досвіду. У багатьох країнах ЄС уже використовується система нарахування штрафів залежно від рівня доходів порушника. В Естонії до необхідності «прив'язки» штрафів до рівня доходів прийшли 2018 року. Починаючи з минулого року, за серйозні порушення правил дорожнього руху розмір штрафної ставки обчислюється за спеціальною формулою, за основу якої взято чистий річний дохід.

Зазначимо, що противники такої диференціації можуть вказати нам на те, що до незаконного переміщення товарів через митний кордон спеціально залучатимуться незаможні громадяни, щоб уникнути значних штрафів. На це ми можемо відповісти, що, крім сплати штрафів, особа, яка притягається за незаконне переміщення товарів через митний кордон, повинна буде пояснити, звідки у неї з'явилися кошти на придбання

товару, який був незаконно переміщений. Якщо особа не зможе підтвердити легітимність грошових коштів, то це мало б свідчити про те, що особа отримує неофіційну заробітну плату, має інші неофіційні доходи або перебуває у злочинній організації чи організованій групі. У будь-якому випадку інформація про таку особу повинна бути відправлена або до органів ДФС для перевірки місця роботи такої особи, або послужити приводом для подальших перевірок правоохоронцями зв'язку даної особи з організованою злочинністю, виявлення всього злочинного ланцюжка, задіяного при здійсненні контрабанди.

Аналізуючи вітчизняне законодавство, що встановлює адміністративну відповідальність за незаконне переміщення товарів через митний кордон, у напрямі його вдосконалення, слід погодитися з висловленою С.А. Стороженко [11] позицією щодо виключення конфіскації транспортних засобів, що використовувалися для переміщення товарів, із санкції ст. 482 і 483 МК України. Нині санкції цих статей разом зі штрафом передбачають конфіскацію не тільки товарів, а й транспортних засобів, що використовувалися для переміщення товарів, також конфіскації підлягають транспортні засоби – безпосередні предмети порушення митних правил. Такий підхід законодавця прямо суперечить Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод від 04.11.1950 року (ратифікована Україною 11.09.1997 р.) [3] та практики Європейського суду з прав людини, які згідно зі ст. 9 Конституції України від 28.06.1996 р. №254к/96-ВР [4] та ст. 19 Закону України «Про міжнародні договори» від 29.06.2004 р. №1906–IV [9] є частиною національного законодавства України і мають пріоритетне значення.

Європейський суд з прав людини неодноразово у своїх рішеннях зазначав, що досягнення справедливого балансу між загальними інтересами суспільства та вимогами захисту основоположних прав особи лише тоді стає значним, якщо встановлено, що під час відповідного втручання було дотримано принципу «законності» і воно не було свавільним. Отже, якщо суддя дійде висновку, що конфіскація майна не забезпечить балансу між загальними інтересами суспільства та вимогами захисту основоположних прав особи, то він має право не накладати таке стягнення разом з іншими стягненнями, передбаченими статтею Митного кодексу України [11, с. 183–184]. У вітчизняній судовій практиці вже зустрічаються випадки відмови суддів від конфіскації транспортних засобів при призначенні покарання за ст. 482 і 483 МК України. Як аргументація наводиться норма зазначеної нами Конвенції, досвід ЄСПЛ і необхідність дотримання Закону України «Про виконання рішень та застосування практики Європейського суду з прав людини» від 23.02.2006 р. №3477–IV, основною метою ухвалення якого було застосування практики Європейського суду з прав людини з метою забезпечення виконання рішення Європейського суду з прав людини у справах проти України та впровадження в українське судочинство та адміністративну практику європейських стандартів прав людини [10]. Як приклад можна навести справи №461/767/16-п, №3/725/2991/15, №3/725/2674/15, №3/725/453/17 тощо. Зауважимо, що навіть апеляційні скарги, подані співробітниками органів Державної фіскальної служби України щодо цих справ, не призвели до зміни вироків.

Незважаючи на прагнення нашої країни стати частиною ЄС, добробут українців порівняно з усіма європейськими країнами перебуває на найнижчому рівні. За даними 2017 року, понад 3,7 млн українців отримували мінімальну заробітну плату, яка становила 3200 грн (за курсом НБУ в середньому за 2017 рік – 124 дол. США). Крім того, за даними Державної служби статистики України, понад дві третини своєї зарплати українці витрачають на їжу. Решта йде на погашення комунальних платежів. Для багатьох українців, які за своїми статками не належать навіть до середнього класу, автомобіль є не засобом пересування, а найчастіше «годувальником» сім'ї. Його конфіскація призводить, по суті, до знищення єдиного засобу для виживання в таких сім'ях і ніяк не відповідає принципу пропорційності покарання скоєному правопорушенню. Як свідчить ч. 1 ст. 23 КУпАП, адміністративне стягнення є мірою відповідальності і застосовується з метою виховання особи, яка вчинила адміністративне правопорушення, в дусі додержання

законів України, поваги до правил співжиття, а також запобігання вчиненню нових правопорушень як самим правопорушником, так і іншими особами [2]. На нашу думку, конфіскація автомобіля не призводить до виховання порушника, який, окрім штрафу та конфіскації незаконно переміщених товарів, позбавляється також і транспортного засобу, а веде до його озлоблення та спонукає продовжувати займатися незаконною діяльністю, однією з причин якої є те, що втрачати такій людині вже нічого.

Вважаємо, що норми статей, які встановлюють адміністративну відповідальність за незаконне переміщення товарів через митний кордон у тому вигляді, у якому вони запропоновані нами, незважаючи на зниження штрафних санкцій, сприятимуть повній сплаті штрафів і суттєво збільшать поповнення бюджету. У даному випадку доречною є аналогія з податковим законодавством, коли збільшення податкового тягаря призводить до зменшення податкових надходжень до бюджету. Як і податки, штрафи повинні бути справедливими та посилюючими для громадян.

Ми неодноразово наголошували на необхідності криміналізації товарної контрабанди, оскільки декриміналізація даного виду діяльності, тобто винесення за межі кримінального права, не виконала покладених на неї цілей. У науці не раз згадувалося, що ступінь суспільної небезпеки як критерій розмежування злочину та адміністративного проступку є поняттям збірним, що визначаються на основі врахування різних показників [13, с. 69]. До таких показників зараховують істотну шкоду, повторність, спосіб вчинення діяння, характер дій, форму винності. У нашому випадку вважаємо, що необхідним елементом розмежування між адміністративно караним і кримінально караним незаконним переміщенням товарів через митний кордон повинна бути саме повторність.

У радянському законодавстві застосовувалась адміністративна преюдиція – у деяких випадках закон як критерій розмежування злочину й адміністративного правопорушення передбачав повторність вчиненого діяння, коли за перше правопорушення особа притягувалася до адміністративної відповідальності, а за повторне діяння застосовувались уже заходи кримінального впливу. Повторність вчинення діяння розглядалась у даному випадку як свідчення підвищеного ступеня суспільної небезпеки особи, оскільки застосовані до неї заходи адміністративного впливу не сприяли її виправленню [12, с. 257]. Цей підхід ми вважаємо цілком прийнятним до правопорушень, пов'язаних із незаконним переміщенням товарів через митний кордон. Особа, викрита в незаконному переміщенні товарів через митний кордон, будучи раніше притягнутою до адміністративної відповідальності, має підлягати кримінальному покаранню. При цьому, на нашу думку, товарна контрабанда, вчинена за попередньою змовою, організованою групою або злочинною організацією чи службовою особою повинна відразу кваліфікуватися за відповідною статтею Кримінального кодексу України. Товарна контрабанда є частиною організованої злочинності, у зв'язку з цим адміністративні покарання не повинні ставати тим засобом, який допоможе особам, що входять до системи організованої злочинності, уникнути заслуженого суворого покарання. Це ж стосується і службових осіб.

Кримінальна відповідальність є найсуворішим видом юридичної відповідальності. Нині вона є найбільш діючим, майже єдиним по-справжньому ефективним фактором, який мотивує осіб дотримуватися «правового поля» [11, с. 179]. Поки ця ситуація не зміниться, слід застосовувати в законодавстві адміністративну преюдицію. Вважаємо, що це дозволить після скоєння особою адміністративного правопорушення запобігти розвитку ситуації, яка в подальшому може призвести до настання тяжких наслідків. У зв'язку з вищевикладеним вважаємо за необхідне доповнити Кримінальний кодекс України статтею 201–1, у якій слід передбачити норму про кримінальну відповідальність за товарну контрабанду.

На необхідність запровадження кримінальної відповідальності за товарну контрабанду впливає та обставина, що будь-яка контрабанда має високу латентність. Важливим засобом виявлення будь-яких латентних злочинів є оперативно-розшукова

діяльність. При цьому ст. 6 Закону України «Про оперативно-розшукову діяльність» від 18.02.1992 р. №2135–ХІІ дає чіткий перелік підстав для проведення оперативно-розшукових заходів [8]. Здійснювати оперативно-розшукові заходи при відсутності вищенаведених підстав Закон України «Про оперативно-розшукову діяльність» прямо забороняє. У зв'язку з цим виявлення правопорушень, наведених у ст. 482 і 483 МК України за допомогою оперативно-розшукових заходів стає неможливим, оскільки немає правових підстав для їхнього проведення. Як випливає зі змісту статті, ОРД можна проводити щодо злочинів, а не щодо правопорушень. Отже, декриміналізація вніможливила проведення оперативно-розшукових заходів з метою виявлення, припинення й запобігання товарної контрабанди.

Існує два виходи із даної ситуації. Перший пов'язаний із потребою внесення до Закону України «Про оперативно-розшукову діяльність» змін, які дозволяють проводити оперативно-розшукові заходи у справах про адміністративні правопорушення. Другий передбачає криміналізацію незаконного переміщення товарів через митний кордон, тобто товарної контрабанди.

У наукових джерелах зазначається, що проведення оперативно-розшукових заходів є втручанням у приватне життя громадян, таке втручання виправдано лише тоді, коли існує реальна загроза заподіяння шкоди важливим суспільним відносинам. За змістом теорії кримінального права такі суспільні відносини охороняються кримінальним законом. Тому проведення оперативно-розшукових заходів можливе лише для запобігання шкоди, яка виникає внаслідок злочину, а не адміністративного правопорушення [7, с. 118]. Ми повністю згодні з цим твердженням і вважаємо недоцільним дозволяти проведення оперативно-розшукових заходів для пошуку й фіксації фактичних даних про протиправні діяння осіб, за які передбачена адміністративна відповідальність.

Висновки. З урахуванням вищевикладеного, нами запропоновано викласти ст. 482 та 483 МК України в новій редакції, а також доповнити КК України новою статтею 201–1, з таким змістом:

«Стаття 482. Переміщення або дії, спрямовані на переміщення товарів, транспортних засобів комерційного призначення через митний кордон України поза митним контролем.

Переміщення або дії, спрямовані на переміщення товарів, транспортних засобів комерційного призначення через митний кордон України поза митним контролем, тобто поза місцем розташування органу доходів і зборів або поза робочим часом, установленим для нього, і без виконання митних формальностей, або з незаконним звільненням від митного контролю внаслідок зловживання службовим становищем посадовими особами органу доходів і зборів – тягнуть за собою накладення штрафу з конфіскацією цих товарів, транспортних засобів комерційного призначення».

Примітка: 1) мінімальна та максимальна межа штрафу розраховується відповідно до доходів правопорушника. Методика розрахунку штрафу затверджується постановою Кабінету Міністрів України; 2) переміщення або дії, спрямовані на переміщення товарів, транспортних засобів комерційного призначення через митний кордон України поза митним контролем вчинені за попередньою змовою, організованою групою або злочинною організацією, або службовою особою підлягають кваліфікації за ч. 2 ст. 201–1 КК України».

«Стаття 483. Переміщення або дії, спрямовані на переміщення товарів через митний кордон України з приховуванням від митного контролю.

Переміщення або дії, спрямовані на переміщення товарів через митний кордон України з приховуванням від митного контролю, тобто з використанням спеціально виготовлених сховищ (тайників) та інших засобів або способів, що утруднюють виявлення таких товарів, або шляхом надання одним товарам вигляду інших, або з поданням органу доходів і зборів як підстави для переміщення товарів підроблених документів чи документів, отриманих незаконно, або таких, що містять неправдиві відомості щодо

найменування товарів, їх ваги (з урахуванням допустимих втрат за належних умов зберігання і транспортування) або кількості, країни походження, відправника та/або одержувача, кількості вантажних місць, їхнього маркування та номерів, неправдиві відомості, необхідні для визначення коду товару згідно з УКТ ЗЕД та його митної вартості – тягнуть за собою накладення штрафу з конфіскацією цих товарів.

Примітка: 1) мінімальна та максимальна межа штрафу розраховується відповідно до доходів правопорушника. Методика розрахунку штрафу затверджується постановою Кабінету Міністрів України; 2) переміщення або дії, спрямовані на переміщення товарів через митний кордон України з приховуванням від митного контролю вчинені за попередньою змовою, організованою групою або злочинною організацією, або службовою особою підлягають кваліфікації за ч. 2 ст. 201–1 КК України».

«Стаття 201–1. Товарна контрабанда

1. Товарна контрабанда, тобто переміщення товарів через митний кордон України поза митним контролем або з приховуванням від митного контролю, тобто з використанням спеціально виготовлених сховищ (тайників) та інших засобів або способів, що утруднюють виявлення таких товарів, або шляхом надання одним товарам вигляду інших, або з поданням органу доходів і зборів як підстави для переміщення товарів підроблених документів чи документів, отриманих незаконно, або таких, що містять неправдиві відомості щодо найменування товарів, їх ваги (з урахуванням допустимих втрат за належних умов зберігання і транспортування) або кількості, країни походження, відправника та/або одержувача, кількості вантажних місць, їхнього маркування та номерів, неправдиві відомості, необхідні для визначення коду товару згідно з УКТ ЗЕД та його митної вартості, вчинене протягом року після накладення адміністративного стягнення за таке ж порушення – карається позбавленням волі на строк від трьох до семи років з конфіскацією предметів товарної контрабанди і транспортних засобів, що використовувалися для переміщення предметів товарної контрабанди.

2. Ті ж дії, вчинені за попередньою змовою, організованою групою або злочинною організацією, або особою, раніше судимою за злочин, передбачений цією статтею, або службовою особою – караються позбавленням волі на строк від п'яти до дванадцяти років з конфіскацією предметів товарної контрабанди і транспортних засобів, що використовувалися для переміщення предметів товарної контрабанди».

Бібліографічний список

1. Вдовіна Г. Чи потрібна кримінальна відповідальність за контрабанду. URL: <https://biz.nv.ua/ukr/experts/chi-potribna-kriminalna-vidpovidalnist-za-kontrabandu-2482076.html> (дата звернення: 09.02.2019)
2. Кодекс України про адміністративні правопорушення від 07.12.1984 р. №8073-Х. *Відомості Верховної Ради Української РСР*. 1984. Додаток до №51. Ст. 1122.
3. Конвенція про захист прав людини і основоположних свобод від 04.11.1950 року (ратифікована Україною 11.09.1997 р.). URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_004 (дата звернення: 09.02.2019)
4. Конституція України від 28.06.1996 р. 254к/96-ВР. *Відомості Верховної Ради України*. 1996. №30. Ст. 141.
5. Майоров В.И. Проблемы административной ответственности в сфере дорожного движения. *Вестник Омской юридической академии*, 2017. Том 14. №4. С. 81–84.
6. Подройкина И.А. Штраф как вид наказания в современном уголовном праве: дис. ... канд. юрид. наук: 12.00.08. Ростов н/Д, 2004. 220 с.
7. Пономарев А.И. К вопросу об основаниях криминализации товарной контрабанды. *Современное право*. 2012. №6. С. 116–121.
8. Про оперативно-розшукову діяльність: Закон України від 18.02.1992 р. №2135–ХІІ. *Відомості Верховної Ради України*. 1992. №22. Ст. 303

9. Про міжнародні договори: Закон України від 29.06.2004 р. №1906-IV. *Відомості Верховної Ради України*. 2004. №50. Ст. 540.
10. Про виконання рішень та застосування практики Європейського суду з прав людини: Закон України від 23.02.2006 р. №3477-IV. *Відомості Верховної Ради України*. 2006. №30. Ст. 260.
11. Стороженко С.А. Адміністративна відповідальність за незаконне переміщення товарів через митний кордон України: дис. ... канд. юрид. наук: 12.00.07. Тернопіль, 2019. 236 с.
12. Шавырина А.С. Вопросы соотношения преступлений и смежных административных правонарушений. *Пробелы в российском законодательстве*, 2010. №1. С. 256–260.
13. Шишов О.Ф. О разграничении преступлений и административных проступков в советском праве. *Советское государство и право*. 1961. №6. С. 64–73.

References

1. Widow G. Do criminal penalties for smuggling be required. URL: <https://biz.nv.ua/ukr/experts/chi-potribna-kriminalna-vidpovidalnist-za-kontrabandu-2482076.html>
2. Code of Ukraine on Administrative Offenses of December 7, 1984, №8073-X. *Bulletin of the Verkhovna Rada of the Ukrainian SSR*. 1984. №51. Art. 1122.
3. Convention for the Protection of Human Rights and Fundamental Freedoms of 04.11.1950 (ratified by Ukraine on 11.09.1997). URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_004
4. The Constitution of Ukraine of 28.06.1996, № 254k/96-BP. *Information of the Verkhovna Rada of Ukraine*. 1996. №30. Art. 141.
5. Mayorov V.I. Problems of administrative responsibility in the field of traffic. *Bulletin of the Omsk Academy of Law*, 2017. Volume 14. №4. P. 81–84.
6. Podroykina I.A. Fine as a form of punishment in modern criminal law: dis. ... cand. legal sciences: 12.00.08. Rostov n/a, 2004. 220 s.
7. Ponomarev A.I. On the basis of the criminalization of commodity smuggling. *Modern Law*. 2012. №6. P. 116–121.
8. On operational search activity: Law of Ukraine of 18.02.1992, № 2135-XII. *Bulletin of the Verkhovna Rada of Ukraine*. 1992. №22. Art. 303.
9. On international treaties: Law of Ukraine of 29.06.2004, №1906-IV. *Information of the Verkhovna Rada of Ukraine*. 2004. №50. Art. 540.
10. On the enforcement of judgments and the application of the case law of the European Court of Human Rights: Law of Ukraine of 23.02.2006 №3477-IV. *Information of the Verkhovna Rada of Ukraine*. 2006. №30. Art. 260.
11. Storozhenko S.A. Administrative responsibility for illegal movement of goods across the customs border of Ukraine: dis. ... cand. lawyer. sciences: 12.00.07. Ternopil, 2019. 236 s.
12. Shavyrina A.S. Issues of correlation of crimes and related administrative offenses. *Gaps in Russian law*. 2010. №1. P. 256–260.
13. Shishov O.F. On the delimitation of crimes and administrative misconduct in Soviet law. *Soviet state and law*. 1961. №6. P. 64–73.

AUTHOR'S ABSTRACT

JEL K19; K42

Gordeychuk M.⁷³*Zhytomyr National Agroecological University
(Zhytomyr, Ukraine)*<https://orcid.org/0000-0002-5930-4522>

E-mail: kashkinlaw@gmail.com

**PROSPECTS FOR IMPROVEMENT OF THE LEGISLATION ESTABLISHING
ADMINISTRATIVE RESPONSIBILITY FOR THE ILLEGAL MOVEMENT OF
GOODS THROUGH THE CUSTOMS BORDER**

Objective: In writing this article, we aim to identify, on the basis of an analysis of current legislation, the necessary ways of improving it in the direction of establishing responsibility for the illegal movement of goods across the customs border.

Methods: In the process of research were used general scientific and individual scientific methods of knowledge. The formulation of the conclusions and proposals contained in the work is done using the method of logical analysis. An analysis of the current state of the legislation in the field of research was carried out using the analytical-synthetic method.

Results: In view of the conducted research, we are offered to present Art. 482 «Movements or actions aimed at the movement of goods, vehicles for commercial purposes across the customs border of Ukraine outside the customs control» and 483 «Movements or actions aimed at moving goods across the customs border of Ukraine with a concealment from customs control» of the Customs Code of Ukraine in the new version, as well as to supplement the Criminal Code of Ukraine with a new Article 201-1 «Commodity smuggling».

Scientific novelty: Scientific novelty consists in a comprehensive review of the most promising ways to improve legislation, which provides for administrative liability for the illegal movement of goods across the customs border.

Practical significance. The practical significance of the results is that they offer one of the ways to solve the problem of commodity smuggling by tightening and differentiating responsibility for its commission.

⁷³ *Gordeychuk Maria, Ph.D., Assistant of the Department of Jurisprudence Faculty of Ecology and Law, Zhytomyr National Agroecological University (Zhytomyr, Ukraine)*